

Отже, процес формування соціальної компетентності учнів старшої школи під час вивчення предметів гуманітарного циклу здійснюватиметься ефективніше, якщо буде цілеспрямованим, комплексним і систематичним, а зміст предметів суспільно-гуманітарного циклу співвідноситиметься із запропонованою структурою засвоєння учнями старшої школи соціальних ролей. У процесі вивчення предметів суспільно-гуманітарного циклу, звісно, мають бути створені і дотримані відповідні дидактичні умови та застосовані оптимальні технології.

ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА ГІМНАЗІЇ

А. Г. Жукова

Проблема моделювання інноваційного розвитку освітнього середовища сучасного загальноосвітнього навчального закладу детермінується необхідністю перебудови системи загальної середньої освіти відповідно до потреб сьогодення, пошуку нових шляхів модернізації освітнього середовища, перегляду концептуальних основ розвитку і саморозвитку учня як особистості. Важливим чинником-вимогою виступає також процес розгортання ринкових відносин у соціально-економічному просторі України. З огляду на це, суспільство вимагає пошуку нових підходів до організації навчально-виховного процесу задля виховання конкурентоспроможної, фізично здорової, комунікабельної, здатної до соціальної адаптації особистості, яка усвідомлюватиме потребу навчатись упродовж життя.

Безумовно, ефективність реформування й функціонування загальноосвітніх навчальних закладів для здібних і обдарованих дітей, яким є гімназія, залежить, насамперед, від уміння педагогічного колективу змоделювати інноваційний розвиток освітнього середовища, зреалізувати особистісно орієнтований підхід. Необхідність розв'язання зазначених завдань обумовило актуальність, теоретичну і практичну значущість теми нашого експериментального дослідження.

У процесі дослідження нами було побудовано багаторівневу модель інноваційного розвитку освітнього середовища гімназії, за допомогою якої виявлені закономірності, оптимальні шляхи, рівні, умови розвитку та функціонування інноваційного освітнього середовища гімназії.

Ми виокремили критерії, які дали змогу виявити стан розвитку інноваційного освітнього середовища та його вплив на особистість учителів і учнів. До уваги взято: ефективність і результативність змістово-технологічного

забезпечення; педагогічну взаємодію учасників навчально-виховного процесу; соціальну активність, творче самовизначення, ключові компетентності; досягнення гімназистів у соціальному середовищі, їхню зайнятість у позаурочній діяльності тощо; функціональну і просторово-предметну організацію; професійну компетентність педагогів; матеріально-технічне і фінансове забезпечення освітнього середовища.

Виокремлені узагальнені показники дали змогу здійснити експертну перевірку їх ефективності і впливу на розвиток, саморозвиток, самовизначення, самореалізацію і соціалізацію особистості вчителів і учнів. Кожен із показників розкрив якісну характеристику компонентів інноваційного освітнього середовища гімназії як чинників його результативності і розвитку. Спостереження, опитування, моніторингові дослідження, які охоплювали всі етапи експерименту, дали змогу об'єктивно оцінити стан інноваційного розвитку освітнього середовища гімназії і у такий спосіб визначити його ефективність.

ДОПРОФІЛЬНА ПІДГОТОВКА – ВАЖЛИВИЙ КРОК ДО КОМПЕТЕНТІСНОЇ ОСВІТИ

П. І. Замаскіна

У розвинених країнах світу фахова підготовка здійснюється за концепцією неперервної освіти, яка складається з: підготовчого етапу (передє допрофільній підготовці (ДП)) → ДП → профільного навчання → професійного самовизначення (набуття професії) → післядипломної освіти. Найменш розробленим виявився етап, що передє профільному навчанню. Саме тому завданням нашого дослідження є розробка дидактичних засад ефективної реалізації ДП. Згідно з цілями ДП, що зазначені у Концепції профільного навчання, ми визначили основні завдання ДП, серед яких була розробка змістового блоку: удосконалення змісту інваріантної його частини у профорієнтаційному напрямі та розробка професійно спрямованих завдань варіативного змісту. Зокрема інформація для учнів і питання для перевірки їхніх знань були складені з огляду на набуття ними компетентності з природничих предметів. Наприклад, на уроці біології ставилося таке питання: «Агроном після дощу побачив, що блакитні квіти на рослинах стали рожевими. Чому? Оберіть правильну відповідь з чотирьох можливих». Залучивши знання з курсу хімії про забарвлення рослинних індикаторів залежно від характеру середовища, більшість учнів вибрали відповідь, що стосувалася зміни індикатора внаслідок кислотного дощу. Подібні завдання ми використовували не лише з метою профорієнтаційної спрямованості, а й для залучення міжпредметних знань з метою вирішення практичних завдань. Тобто, такі знання